

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкъе из зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесим
пъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкъы

№ 27 (22476)

2022-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭЗАЕМ и 16

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП
Къыхэтутыгъэхэр ыки
нэмыкъ къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

Джэджэ районым щылаагъ

Адыгейим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат Джэджэ районым культурэм иучреждениехэу лъэпкъ проектэу «Культура» зыфиорэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ адиштэу гъецкэжьын Ӏофшэнхэр зыщикуаагъэхэм тыгъусэ ашылагъ.

фэгъэ гъецкэжьын Ӏофшэнхэр 2021-рэ ильесим рашыллагъэх. Подрядчиры ОOO-у «ЮЭкоСтрой-Плюс» зыфиорэр арь. Гупчэр зычилт унашхъэр зэблахъугъ, уна клоцыр агъэдэхагъ, пчэхэр, шхъаныгъупчэхэр, трубэхэр зэблахъугъэх. Муниципальне бюджетым къихигъэхэмрэ сомэ миллионы 8-мкэ оборудованиер, мебелир къащэфыгъ, къыпэуль чылыр зетырагъэпсыхъагъ.

Музыкальнэ, хореографическэ, изобразительнэ искуствэм а программэхэмкэ ильеси 6-м къышегъэжьагъэу ильес 17-м нэс зыныбжъ къэлэцыкъу 120-рэ мыш щагасэх. Ахэр республикэ, район зэнэкъокъу зэфешхъафхэм ахлаажьх. Къэлэцыкъу еджаплэр къэзыухъэрэм ашыщхэм гъесэнгъэ зыэраргъягъотыре нэуж станицэм къагъэзжых, искуствэхэмкэ еджаплэм икъэлэгъаджэу, культурэм илофышэхэу мэлажьх.

Къумпыл Мурат искуствэхэмкэ еджаплэр зэрээзтира гъэпсыхъагъэр зэргийэльгэйгъ, къэлэгъаджэхэм, еджаплэм къекуалгэхэрэми адэгушыагъ, зэнэкъокъу зэфешхъафхэм гъехъагъэу ашашыгъэхэм къацэупчагъ.

«Федеральне гупчэр ялпылэгъо къэлэцыкъухэм якультурэ зыкъегъэзтгъэнхэмкэ искуствэхэмкэ еджаплэр непэ амалышуухэр ялх. Ашкэ амалэу щылэхэр шуагъэ къытэу къызагъэфедэнхэм, музыкант, сурэтиш, къэшьокъо ныбжыкъэхэм ялэлэсэнгъэ зыкъегъэзтгъэнхэм мэхъанэшхо ял. Ахэм амалэу ялхэм зыкъызлурагъэхын, лъэнүкъоу къыхагъэхэр щашын фое», — къыуагъ Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ.

Искуствэхэмкэ къэлэцыкъу еджаплэм ипащуу Мэрэтико Эдуард учреждение агъэкэжьгъэм хъакъэхэр нэуасэ фишыгъэх. Музыкальнэ, изо-

нистерствэ пшьэриль фашыгъ республикэм искуствэхэмкэ икъэлэцыкъу еджаплэр ачлэхэр шьолтыр, урысые зэнэкъокъу хэм ахлэжьэнхэмкэ яшыкъэгъе Ӏепылэгътур арагъэгъотынэ.

Нэужым республикэм и Лышъхъэ искуствэхэмкэ къэлэцыкъу еджаплэр Джаджэ дэтым щылагъ. Лъэпкъ проектэу «Куль-

(Икъух я 2-рэ нэклуб. ит).

Адыгейим культурэмкэ и Ми-

ФЭГҮЭКЛӨТЭНХЭР ЗИЛЭ ИПОТЕКЭР

Зэпахырэ узэу дунаир зэлъязыкүгьэм кыныгьоу кыздихыгьэхэр цыфхэм афэгъэпсынкэгъэнхэм пае, ипотекэм игъэпсынкэ къэралыгьор Ӏэпылэгыу хууным УФ-м и Президентэу Владимир Путиныр кэшакло фэхьу.

Фэгъэктэнхэр илэу ипотекэр гээпсыгъянэм фэгъэхьыгъэ программэу 2020-рэ ильэсэм имэлтэлфэгьу мазэ къэралыгьом ишаа иунашьоклэ атлупшыгъэм лъешэу иштуагьэ кызвэрэктуйагьэр уахьтэм кыгъэлтэгъуагь. Аш кызыэрдэлтыгъэмкэ, банкым процентхэр маклэу тегъехуагьэху чыфэр цыфым кызыртыкло, «бэдзэршыпэ ставкхэм» ягъепшагьэмэ, щыклагьэу фэхьурэр къэралыгьом кыфызаклэжэлжы.

Икыгьэ 2021-рэ ильэсэм

Владимир Путиным джыри зэмы программэм ипхырышын кыфигъээжы, пшьэрьиль кыфишыгьэу 2022-м ибэдээгүй мазэ нэс илаль лъагъэктогь.

УФ-м ивице-премьерэу Марат Хуснулиним кызыриуагьэмкэ, фэгъэктэнхэр зилэ ипотекэр нахь жуугьэу агъэпсы хуугьэ. Аш фэш шьолтыр пэлччмыр зэрэшагъэфедэр анализ ашыгь, аш кыгъэлтэгъуагьэм кылкырыкхээ, субъект пэлчч хэушхъяфыкыгьэу Ӏэпылэгьур агъэкционэу агъэнэфагь.

— Шьольырхэм ипотекэр зэрашагъэфедэрээр зызэтэгьашэм процентхэр зыщебгъэыхын фаехэр къахэкыгьэх, аш зышимыщицкагьэу, аш хэмийтими псэулэхэм ятынкэ юфыгьошко зимишэхэри къельгъуагьэх, — кылыагь Марат Хуснулиним.

— Къэралыгьо Ӏэпылэгьум зэхьокыныгъэхэр фэтшыгьэх. Социалнэ лъэнэкьор нахь кыхэдгъэшьшт. Унэгьо ныжьыкхэм, нэмийкэ юфгъэктэнхэр зытефхэрэм апэу тадеэшт. Мы ильэсэм иапэрэ мэзих

ицэ, пальэу ипотекэм илэр зытуухьэ ахэм ягуу къэтшьшт.

Банкхэм ипотекэр процент 12-м кыышымыкэу тегъехуа

гьэу къаты. Къэралыгьо Ӏэпылэгьум иштуагьэкэ аш проценти 7-м нэсэу къеыхымэ, зыгъэфедэхэрэм япчьягьэ зэрэххөштүм ю хэлээп.

ДЖЭДЖЭ РАЙОННЫМ ЩЫЛАГЬ

(Икэух).

ансамблэу «Станишники», народнэ театрэу «КоМуналка», къашьохэмкэ образцовэ ансамблэу «Аннушка» зыфлохэрэр.

Художественнэ само-деятельностымкэ кол-лективхэр муниципальнэ, республикэ, урысые зэнэ-

хэмрэ фестиваль-хэмрэ чанэу ахэлажьэх, мыш фэдэ юфхъабзэхэм ренэу шүхъафтынхэр къашахых.

Республикэм и Лы-шьхэ зэрэхигъэунэфы-кыгъэмкэ, культурэм и Унэхэмрэ народнэ культурэмкэ Гупчэхэмрэ юф-тхъабзэхэм къахэжьугьэ-

тхъэбзэ гъэшлэгьонхэр: творческэ пчыхъэзэхахьхэр, концертхэр ренэу азызэхажэнхэ феа.

«Щыэнэгьэр мыхэм къашибжыкын фае. Джэджэ районым культурэхэбзэ шыгьохэр илэх. Цыфхэр нахь чанэу юфхъабзэхэм къахэжьугьэ-

лажь, джыре шапхъэхэм кыпэуль чыплэр зэрэ-адиштэрэ юфхъаклэхэр кыизфэжьугъэфедэх нэбгыре пэлчч ыгу рихьэрэ юфхъабзэм хэлэжьенэйм, зэрфаеу зигъэпсэ-фынэм паэ», — кылыагь Къумпил Мурат.

Республикэм ишаа льэпкь культурэм и Гупчэ

цэр нахь кэраклэ шыгъэ-ным, аш игупчэ зэдиштэрэ архитектурэ тепльэ илэнэм япхыгьэ пшьэрьильхэр муниципалитетым ишаа афишигьэх.

АР-м и Лышьхэ

ипресс-кулыкьу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгьэх.

АДЫГЕИМ КЫРИГЪЭБЛЭГЬАГЬ

Урысые народнэ сурэтшээу, художествэхэмкэ Урысые академиим иакадемикэу, профессорэу Никас Сафоновым икъэгъэлэгъонэу «Ожившие полотна» зыфиорэр Къокыплем щыпсэурэ льэпкхэм искуствэхэмкэ я Къэралыгьо музей икъутамэу АР-м щылэм щэкло. Тыгъуасэ, мэзаем и 15-м ар кызыгъуагь, гъэтхапэм и 27-м зэфашыжьышт. Зэлъашлэрэ сурэтшыям иоффшэгъэ 80-м ехьу аш кыщаагъэлъэгъошт.

Кызызшыгъуагь мафэм Никас Сафоновыр щыгъагь, аш гъэтхээ мазэм къэкционэу гүшүйэ къаритагь. АР-м и Лышьхэ зыкыфигъазээ, къэгъэлэгъоным изэхэшэнкэ Ӏе-

пшэгьу зэрэхъугьэм фэш тхъа-уегъэпсэу кыригъуагь, искуствэм хэшьык фызиэу, аш хэхьонгъэхэр ышынхэм зиахь хэзьтхъэрэ цыф акылышиоу ар зэрилтийэрэм кыкигъэтхыагь.

— Шюонгоныгьэ зиэ пстэур къэгъэлэгъоным къесэгъэблагьэ. Гухэкыими, аш икызызэхын сихэлжьэнэу хуугьэп, аш гъэтхапэм иапэрэ мафэхэм си-къэкюшт, джащыгьум тэзэлүкэн.

Шьюкъаклу зэкэми, шьушгъэшэгъонышт. «Искуствэр щымылэм къэралыгьори щылэштэп» ало. Къэралыгьо дахэти, Мьеекуапэти, искуствэр шу зыльгъоу, ягуапэу аш лын-

пльэрэ цыфыбэ зэрыс Адыгэир ти, — кыышыагь Никас Сафоновым видео шыклем тетэу кыышыгьэ джэлсальэм.

АР-м и Лышьхэ зэльшээ сурэтшыям тиреспубликэ ынаалэ кызэрэтиридзагьэм паэ зэрэфэрээр кылыагь, Адыгэим кыригъэблэгъагь.

— Никас Степан ыкьор, гүшүэ дэхабэу кытфэлпугайэм, къэгъэлэгъонэу тфызэхэпшагьэм апае тхаяуегъэпсэу осэо, Адыгэим укъеблэгъэнэу тыкыуажэ, — кыритхагь АР-м и Лышьхээу Къумпил Мурат инстаграмым щырилэ нэклубьом.

«БАРС-М» ЗЫРАГЬЭУШЬОМБГҮ

Мобильтын резервым хэхьяштхэм якандидатхэм икъыхэхын илофыгъохэм афэгъэхыгъэ зэхэсигъю Мые��ьопэ къэлэ администрацием щыкъуагъ.

Ар зэрищаагь мэрим игуадзэй Юрий Томчак. Иофхуапэ бзэм хэлэжьагъэх Мые��ьупэ идээ комиссарэй Алексей Санташовыр, хэгъэгу клоц Иофхэмкэ къэлэ отдельм илъяклохэр, организациехэм ыкчи предпиятиехэм ялащэхэр.

Шъугу къэдгъэкъяжын, запасым щылэ цыифхэр мобильтын резервым хэгъэхъэгъэнхэмкэ проектэу «БАРС» зыфиорэм игъэцэктэн Урысыем щэкло. Адыгэ Республикари мыш хэлажье. Зэхэсигъю хэлэжьагъэхэм проектэу «БАРС» зыфиорэм игъэцэктэн Урысыем щэкло. Адыгэ Республикари мыш хэлажье. Зэхэсигъю хэлэжьагъэхэм проектэу «БАРС» зыфиорэр 2021-рэ ильэсийн зэрагъэцэктагъээр зэфахысыжыгъ ыкчи къихъэгэ ильэсими кэ пшъэрлыхэр агъенэфагъэх.

Икъигъе ильэсир пштэмэ, тишъольыр щыпсэухэй запасым щылэ офицерэу, сержантэу Алексей Санташовыр.

ыкчи солдатэу нэбгырэ 600-м ехъурэр мы проектым игъэцэктэн хэхъягъэх. Зээгъыныгъэм къэтхэгээ резервистхэм проценти 100-м нэсэу мэфиштэгдэжэн зэрэугъохэр акульгъэх.

— Цыифхэр мобилизационнэ резервым хэгъэхъэгъэнхэмкэ Иофшыншко агъэцклагъ. Ашкэ организациехэм ялащэхэм тафэрэз. Джащ фэдэу, хэушхъяфыгъыгъэу «тхашьуэгъэсэу» яслюм сшонигу чылпэ зыгъэорышлэжьыгъипэ къулыкъухэм ялтыкъохэм. Ахэр цыифхэр зыщыпсэурэ унхэхэм клохэзэ, «БАРС-М» епхыгъэ къэбархэр къафалотагъэх. Тапэкли а Иофшыншыр ахэм лъягъэктотэнэу, дээ къулыкъу пшъэдэктагъижь зыхъяхэрэм макъэ арагъэунэуэ тащэгүгъы, — къуагъ комиссарэу Алексей Санташовыр.

Резервым зэрэшыгэхэм ыкчи дээ зэрэугъохэм зэрахэлажъхэрэм апае ахъщэ тынхэр УФ-М зыухумэжынхэмкэ и Министерствэ къареты. Зэхэсигъю зэрэшыгъагъэунэфыгъыгъэмкэ а тынхэм мыгъэ къахагъэхьоцт.

— Дээ учетым хэтхэм ягүхэль чыжъэхэр пхырыщыгъэнхэмкэ, якулайныгъэ къагъэлъэгъонхэмкэ, яхэгъэту шуагъэ къифахынхэмкэ проектэу «БАРС» зыфиорэм амалышуухэр къетых, — хигъэунэфыгъыгъ Юрий Томчак.

Зэхэсигъю икъеу цыифхэр нахыбэу мобилизационнэ резервым къихъэгъэнхэмкэ зыдэлжъэцтхэ лъэнкъохэр, пшъэрлыкъэхэр агъенэфагъэх.

Сурэтир къэлэ администрацицием исайт къитхыгъ.

ЕШЬУАГЪЭХЭУ НЭБГЫРИ 9 АУБЫТЫГЬ

Мы зыгъэпсэфыгъо мэфитгоу блэкъигъэхэм Къэралыгъо автоинспекторхэм ешьуагъэу машинэр зезыфэштыгъэ нэбгыри 9 Адыгэим игохүхэм къашаубытыгъ.

Мэзәем и 12 — 13-м республикэм игохүхэм хъугъэ-шлэгыни 4 къатехъухыагъ, зы нэбгырэ хэхкодагь, 4-мэ шъобжхэр атещаагъэ хъугъэх.

Ащ нэмыкъеу, а уахътэм къыклоц шъобж зыхамыкъэ аварие 20 тишъольыр игохүхэм къатехъухыагъ. Ахэр нахыбэу къызыщыхъугъэхэр Тэххутэмькье районыр (10) ыкчи къалэу Мые��ьупэ (5).

Адыгэим и Къэралыгъо автоинспекции къызэритигъэмкэ, хъугъэ-шлэгыни 2-мэ ушъхъагъоу

афэхъугъэр машинэхэм азыфагу илын фэе зэпчэйжьагъэр аукъуагъ, адэр хъугъэ-шлэгыни 2-мэ зикъогъу автомobiliyр благъэгъыгъэп, зым транспортамалхэм ямыльэнкъо гъогу къызэрэтекъыжыхэрэм ишапхъэхэр ыгъэцэктагъэх.

Мэфитгум къыклоц автомobiliyр зэутэгъым епхыгъэу хъугъэ-шлэгыни 8 ыкчи гъогум дэчэхъигъэхэу — 2 атхыгъ. Ащ нэмыкъеу, уцугууи 5-рэ пэриохуу зэфэшхъяфхэм ыкчи щыт транспортхэм атхьагъэ-

хэу агъэунэфыгъ. Гъогурыкъоным ишэпхъэ зэфэшхъяфхэр гъогогу 553-рэ аукъуагъэхэу къыхагъэшыгъ.

Ешьуагъэу автомobiliyр зэзывфэштыгъэ нэбгыри 9-мэ административнэ пшъэдэктагъижь арагъэхьыщт.

Лъэрсригъ 31-мэ альэнкъохэмкэ протоколхэр атхыгъэх. Ахэр амыгъэунэфыгъэ чылпэхэм (анахъэу машинэхэр бэу зэрхэхэрэм) гъогур Ѣзызепачыгъ.

Гъогурыкъоным ишапхъэхэр шлэгли имыгъу агъэцэктэнхэу

Адыгэим и ГИБДД транспортыр зезыфэхэрэм закыуфегъазэ. Анахъэу мэзэхэ уахътэм сакыныгъэ къызыхагъэфэнэу, псынкъеу земыкъонхэу инспекторхэр къифэджэх.

КАМЕРЭХЭМ ЯШЛУАГЪЭКІ

Видеолыпльэнным исистемэ тапэкли зырагъэушиомбгүнүр Мые��ьупэ ихэбзэ къулыкъушлэхэм ягухэль.

Мы уахътэм ----камери 110-рэ къалэм дэт, ахэм ащищэу 69-р муниципалитетын иех. Цыифхэр бэу зыщызэххэхъэрэ чылпэ 9-мэ видеолыпльэнным исистемэ ашагъэпсигъ.

АР-м хэгъэгу клоц Иофхэмкэ и Министерствэ къызэритигъэмкэ, щынэгъончагъэр гъэптыгъэнхэмкэ къалэм иобщественэ чылпэхэм камерэхэр зэрэшагъэпсихэрэм мэхъанэшхо ил. Икъигъе ильэсир пштэмэ, ахэм яшлуагъэкі администр

ративнэ хэбзэукионыгъэ 1200-м ехъу къыхагъэшыгъ.

«Къэлэ щынэгъончагъэр» зыфиорэр системэм зөгъэушиомбгүнчэйн фэгъэхыгъэ зэхэсигъю къэлэ администрацием щыкъуагъэм къулыкъу зэфэшхъяфхэм ялтыкъохэр хэлэжьагъэх.

— Къэлэдэсхэм яшнуагъончагъэ гъэлгигъэгъэнхэмкэ оперативнэ къулыкъу пстэуми ялофшэн зэдиштэу зэрээхэшагъэм ельтыгъэр бэ. Цыифхэр жыгъуэу зыщызэрэугъоирэ чылпэхэр, ор

ганизациехэм ыкчи предприятихэр зэкэ «Къэлэ щынэгъончагъэр» зыфиорэр системэм хэгъэхъэгъэнхэ фэе, — къуагъ Мые��ьупэ имэрэу Геннадий Митрофановын.

Мы ильэсир камерэхэр ашагъэуцщтых общественнэ транспортыр икъеу къеуцпэу урамэу Пролетарскэм, 2-м, «Авиаторхэм» яскверэу урамэу Лесноим тэтийм.

Республикэм иурамхэм видеолыпльэнным икамерэ 320-рэ агъэуцугъ.

Нэкъубгъор зыгъэхъазыргъэр ІШЬЫНЭ Сусан.

ГУКЪЭКІЫЖЬ

СИГЬОГОГЬУ

Институтыр къэсыухыгъакІэу Адыгэ хэку музеим Іоф щысшІэштыгъ. СэнэхъатымкІэ сишІэнагъэхэм ахэзгъэхъонэу Шъачэ дэт къэралыгъотарихъ музеим сагъэклонэу къысауагъ. Сизакъоу чыжъэшхоу сыйкоу къыхэккыгъэпти, сыйгуకІэ сыйгупсэфыгъэп.

Шытхалә имәшләкү һүкмәлә сыйотыфә уахътә силагъеми, үлтхәэ зыгүспыхъягъәп, гумәкъим сиығыгъ. Ишаплә фәдиз ишланлә пымыльәу жыонгъоклә мазэу икъы пәтырәм ипчыхъә клотагъә, хыиушьо къаләм сыйзәштә мәшләкури къызәрсигъәмкә макъе къагъәлугъ. Цыфхәр езэрәфхъягъа, сәри зы пакетәре сиальмәкъжыые дахәре сыбылгоу сәжъагъ, проводнициәри кысфәчәф дәдагъ: «Иди, красавая, иди» ылозә, сыйздәклошт лъэнүкъор къысилоз билетыр къыситыжыгъ. Сихъи сетьсәхыгъ. Джы шъхъаныгъупчъемкә сыйзутилә, якохум, из-шынчаштә сильфыгъе джәдәшхор санэү киуцуагъ: «Милая, пейте чай, скучать не надо» ылозә, сыйгу ильир кышлаташъ, щайри шьющыгъу гъәпкіләгъе цыккүи сапашхъә кырилхъягъәх, шоколад плиткә сыйзәраfaer еслуагъ, нэрэ-ләрәм ари къысфигъесыгъ. Дәхәкләе сисыгъәм фәдэу мәшләкуми нахъ сесәжыгъ, һәнәжъыуе сапашхъәитир зәрәспльәкәу зәгузгъэкоти, щаим сешъонәу сыйфежагъ.

Тъэ вокзалым къысынағаңжэ-хэм сакъыхапъләштыгъ.

Чәщым иостыгъе нәфхәм мый чыпір зәффәдәкіе зэлья-гъэнәфыстыгъ. Тучан цыкы-хэм һоф ашіәштыгъ, щәфаклохәри һә ушъягъәхәу — зым бәшәрәхәр, адәм хъалыжъо-хәр, яшәнәрәм мороженәр айы-гъез зечъәштүгъәх, чәщыми пашъәштүгъәп. Гүкә сянә-сятәхәм санәсигъ, сятә сызәрәклоштыр ышшәу щытыгъәмә къызәрәсны-щыгъәр, аужыпкъәм, сышшоса-быеу, ыгу мырәхъатәу сызәри-щәштүгъәр сәшшапә. Джаштәу игуапәу ешью ригъәжъагъ. Си-шоколад зәхәкыләгъә щың-такыры «угощайтесь» сүни, фә-сщәигъ. «Подождите, тогда и я кое-что имею» ыуи, тхы-пышпә къемланым дэлъезу зы-горә кыштагъ, Тульскә хъа-лыжъые шыгъәклагъ, къы-бзи, къэтысыгъ. Кыытушшукли, «давай знакомиться» ыуи, ылә-кыышәи «Атлан» ыуагъ, сәри сцә згъәкәракізэ къеслуагъ «Нуриета».

Атланә хәбдзын хәмыйләу бзыльфыгъе լугъә-шыгъә дә-хагъ, ныбжыләгъеп, ау мыр

анэ кыстемыпльэхүкіеу ни, ти, сышпху нахыжхәри кыстыебгүағыз зэрэцтихэм сэрсэрэу зыкъэзгъотынымкіе тілекү сегъэбәлрәгы. Ау джы мары сизакыу, хъау, сянәжь зэриоу, «Тхъэр сигүс».

Сиофшапли, сиофшіэгъухә-
ыныбжь плонэу щытыгъеп.

Сыдрэ дахи нэр егъешшуба, сиогапагъе мыш фәдэ бзыльфыгъе зэгъэфагъе гъогогу кызэресфэхүгъэр. Апэрәмкіе, щаим идэгүгъ, шоколадым ыкүачы, хъалыжыем икъебартыгүщіагь. Атланэ зэрэгъе-

ри бэшгэлээр зэрэсмыльгэлтэйгээр шынхэм кырыдзагь. Ау сыхъатыр 9 — 10-м кыныахы кьодыр эрэлкүү музей цынкүлүр джыдэдэм зэрэшүнкыбзэр сыйгу кызыэкыжым, ащ нахыбэрэ сапылтыжыгээ.

нахындырып салтылыктын вэл.
Мэшіокур мыш дәжым «чыф-сыф» ылозэ ежыаг, сэри, гъашэгъонба, зы гушуягъо горэм сыйзэклиубатыг. Сәштаар кызыхэкыищтыгъэр? Сигтогупе зэрэзэптыфагъэр ара е сабый шыкылар сиң-егүшшөштүңде вильбожаны эзкүштүхвас вэл, шыхац тыйргом заколкә кіеракъе хэль, жемчуг тхакылмалыэрмэ ашт фәдэ Іәлтының илтымрэ льшэу дахэх, ежыми көккүлпэх. Сышпхуу нахында дахэхэр сыйгу кынгыз-кынгыз зыгораңштэчи ағасында

сабын шыкізу сиңбегушоющығы мәшіоку зэтегэпсыхъэгээ дәхешхоу, шыхьаныгүпчэ үхжохам анэсүжьеу зиләхеу, Москвада къэләшхом къикізу Адлер кіорем сызэрисыр ара?!

Гукә сәгущыләфә, мәшіокур еужырырез шүкlaeу зәречьтагъэр къесшшагъ, джы ар хәушшыкізу тау-таш горәхәр, мәз пырыптыухәр къызәринәккызыз, къыбләмкә чъеңтыйгъэ. Шункыгъ. Нахыбәр чыыеңтыйгъэ, сә сыйчиен унашью силагъэр, сыйблициштими сшәреп clui, пәсимишшшем исхүләп.

«Нуриеточка, девочка тыдэукюра, къысaly?» къеүпчләгъар. Сә къэлогыу симыфагъез къыптигъэхъожыгъ, «сә гъэпсәфако сәкло, мәфә 15 ипшальеу».

Стажировкәкә апәрәу Шъачә сыйзәрәкlorер, музей научнә тоғышшыз сыйзәрәштыр езгъешшагъ. Джаштәу тапә ильчәц гъогум зәралоу «льэмидж» етыйдигъ. Такыкъ 20 — 30 нахъ мыхъутъәми мы бзылъфыпъэм сыйзылкагъэр зысшшәштиттәр башшагъез къысщигъэхъую.

Хүнне лицензиаба?

Семыжәхәу щай стыры-
бас атакан шахер аның үлкөн.

тъфыгъэ джэдэшхор санэу
кыицуагы: «Милая, пейте чай,
скучать не надо» ылозэ, сыйг
ильтир кышлағъэу, щайри шьо-
нущыгъу гъэпкігъэ цыккли са-
лашхъэ кырильхъагъэх, шо-
колад плиткэ сызэрфаер ес-
угъ, нэрэ-лэрэм ари кыс-
ригъэсигъ. Дэхэгкае сисыгъэм
сиклас, — пчедыжыпэм сызэ-
рэхчэчьејжырэр хэгхыжымз
слюи, згээшхыгъэ.
Сызэригьашлэу упчэ зытуу
кыситыгъ, сэри сиунагьо, си-
куадже, къесүхыгъэр, Мыец
куапэ сыкызыэрэдэнгаанъэр кэл-
дэдэу кыфэслотагъэх.
— Ушыгынагъэ еогъэжээ

сиклас, — пчедыжыпәм сыйза
рәхәчүиежырыр хәпхыжымз
сүли, згъещыхыгъе.
Сызәргиңашшәу утчә зытты
кысыттыгъ, сәри сиунагъо, си
куаджә, къесыухыгъэр, Мыең
куапә сыйқызызәредәнагъэр кәк

— Ушыңынгъэ еөгъәжъэ
къодый, ненау, гъашлэр къып-
фэзэфнэнү пфэсэло, — ыуу-
къысфэлъэуагъ. Ау сэ ар дэ-
дэм гъашлэр зафэуи, мызафэуи-
мэхъуа зыфэптощтыр спшхъэ-
къильэдагъ, бзыльфыгъэм игу-
шылэ зынэсырэми гу лыстыга-
гъеп. Арыштын «век живи, век
учись» зыklalорер.

Гүштілекі кысыфэммыңуағъэр сынегу кильәгъуағъеу, Атланз къакуи сабгүкіә къэтысыгъы. Джаш дәжым бзыльғығъем ынитү ақілель нәшхъеу гупсәф къезымтырәр къельәгъуағъ.

— Бзыльфыгъэ пэпчь сыдаанахъ зык! Эхъопсэу зыфаллэр? — къяупчыагъ.

— Дэхэнэу ары.

— Тэрээ. Ау дахэй укъэхүү ным нахьи, насыпышлоу укъэхүүнүр зэрэнах дэгүур бэмзэв ашлэрэп. Ар сэё шыхьаем, тэштшлонгын нэмькыбы Тхъэм хэти кыриллесэу кырытийрэл.

ягъэу зыщысыгъэ уж, кызызхэкын гъэри о къашлэ, ильэсчэм ыгу дагъэпыхъэгъэ къэбар-тхыдэм ышыхъэ къырихыгъ.

— Насыпыр, — къыриццэхъягы гүшүйэр Атланэ, — сянэжь зэриоштыгъэу, хъаклустэл цыкум итэу утэральэу Тхъэм тэгүү къырехъяуцо. Ар зышлоофуу фэсакъэу, изымыкүтүрэм къа бил фэхъу; ау умышлахуу бгъэу тэральэмэ пшүүкүтүзэ, лахын чө дэдэуи укъэнэн ылъэкишти, лушым бэ гу зылъитэрэр, ау цыифхэр зэфэдэхэп. Сыд фэп шлагъэу, лупльхъягъэми, зэклэ къызүтэккүхжыхэри, ышыхъэ кэ зыфаер таубытагъэу зымышлэхэрэри щилэх. Ильэс 18 сизэрэхъугаагъэр, шхъэгъусэр ильэси 9-кэ сэцн нахыжыгъ..

— хэплъязыкыгъ.

— Енэгүягьо, сэри джа «изыктуу хэрэм» сацышыг гээклэсилагь бзыльфыгъэ наасып — сыйжэ къындээзырээр къысфи шлэү псеогуу, ынэ къыстепльээхъукыштыгъэп, гъэсэргъагъээ псөольшыгъиг, къэлэ закьуучи фыси. Ау шьюор Ыашу дэдэмишишхы зэпийтмэ гур щэкы.. Сэр-сээрэй ильээс 6 — 7-кээ уни, тахьти, лыри, шъаори, тшхыры — зэкээ сиgyу темы-фэжьхэ хъугъэ. Гүучи хъагъэм дэс бзыум сиfэдагь. Ioф сшээштичел. Точиши цыблажуучин

цыхъяшэгъу сиагъэп, сыкло-
ми сычъэми лыр Кэрышэу
сиагъ. Дытэгъэ-епхыгъэ псэу-
кэ гъэтхыхъягъэм сывыфэежы-
щымыэу сывэтыричыщтыгъ.
Сэри сывыфба?! Сшлонгуагъ-
зээгъэпъотыгъэ сэнэхъатымкэ-
лоф сшлэнэу, ау сывысумго-
щагъ. Ежыр сэркэ — пышы,
пачыхъихъ, йашхъяэт, ины, льэ-
шы, сэ зэрэхъурэмкэ, шлон-
гьюфэ, сиринкыгъу.

Сыкъызыччи. Сипшээ шъэгъухэр кысжэхуапсэхэу шэн зэтээт дээд сиагъэми, сыкъэмшшэжынэу шэнчье сижбугь нысжапэу сыйциэнным сесэн спъэк'игъэп... Ильэси 5 зыныбжь тишбаа ятэ льэшэу фэщэгъагь, сабыир зэпыштхы-щтэп ныла?! Тым мылькуи, щылакли ил, хабзэри зилем дэлэцт, етлани калэр тым кырыпльяэу къэтэджынным мэхъанэ ил. Сы-

псынкэм ичын игуапэу сыйкин-
гъэссыыхъээ, зэрэхъугъэри
сымышлэу сыхэлэзагь.

Сыкызыэльтәм, зинэфыиль кызыэлүзыхыгъе мәфакләм ынәпә шәппль къәслъегъугъ, мәшлекур кызыэрәуцүрәр къапшләу, цыифхәр къезэрәфыжъәкъыгъех — Псышлопә станцием тыкъесыгъ. Сигъогогу бзыльфыгъер дәпкъымкә ынәгу гъәзагъеу щылыгъ, чыыеу кыысщыхъугъ. Тыкъызынәссыгъе чылпәм итеп-лъэ шхъонтә кәрәклә, иччәдыхъыпә жыы чыылтәгъе къабзә хылушьом тызэрәнәссыгъер кыуағышлә, ау Шъачә ибләгъе-чыжъагъе къәсіонәу сшәштыйгъеп. Атланә сыйфасакъызз себгүккүи, сәри коридорым сиуцуагъ, сигъогу апәрәу сигъегушуагъ, сапә илым сыйдегүзажъоу, сиыңгугъеу сшүабә дашләштүгъ.

«Лоо, Дагомыс, Сочи!» проводницем мэкъе къегъэу. Сэри гукъе а зэкъе къыкъесэлжыкъы, съзылхэфгээ дунэе пшысэр зыфэзгъэдэцтэйр сымышлэу, сълэгтүрэй сшломакъеу зысепльыхъэ. Сизэхашлэхэр, шьхъац блэгъе къыхъэхэу, къысэтэкъохых. «Сыдэу дэгъюу ашлагта мыш фэдэ джэнэт чынпээм тхъамафэрэ сыйшилэнэу сыйбы-зэрагъякъулагъэр» зэсэлжы.

Купэм сыкъызызехъажым,
бзыльфыгъер исыгъэп, ащы-
гъум къэтеджыкыгъ сугаъзъэ.
Ащ нэссыфэ мэшлокури Шъачэ
къеклонларгъ. Атланэ умышлэмэ,
мыш имысыгъеу, иунэ къикы-
гъэм фэдэу, зэлугъэджыкы-
гъигъеу сапашхъэ итыгъ.

— Тыкъэсы, — ууагъ.
Сэри сихъап-щыпхэр къес-
штэжьыгъэх. Турбазэй «Сокол»
секлоплэнэй зэрэшчытыр сиухыль
итхэгъяагь. Кызыэрччэкыгъэм-
к!э, мыры сильтогогу Атлани
зыгъэпсэфыип!э турбазэй кызыз-
даклоцтыгъэр. Джаштэй Тхъэм
тызэфихыгъяагь.
Шанса тхъамафара зинис-

Шыбчэ тхъамафэрэ зыышысплыыхъэу, музей 10фым зыщыфэзгъасэу, къалэм итарихь чыпшэхэр зэзгъельэгъо синыбжъыкгэту дэдэм сызэрэшьлагъэр. Пкыыхъэпэ дахэу бэрэ шхъэм къышыдэоежькуу къыхекы сигъогогу хъугъэгъэ Атланэ. Тхыль зыфатхырэм фэдэ бзыльтыгъэм ышхъэ къырыктуагъэр зэкэе күгэгъэзынчъеу сымышлапэрэми, гъэшлэ дахэрэ насыпрекэе ренэу сифэлъяо.

ЩЫЛЭНЫГҮЭМ ЩЫПЭРЫТХЭР

Дунэешхом тет цыф льэпкыбэр Алахь ля-
пэм илэмырышыу. Тэ анахь кытпэблэгэ урыс
льэпкышхом тыхэс, тидэпсэу. Үүбээ дэгью
тэшэ, тигуапэу зэтэгьяшэ. Ау уишилэнгүй-
кэ зишүагэе кыокынтыбзэр зэрэбгэфедэ-
щым пае о убзэ дэдзых пшэу зыхэбгэуко
хъущтэп.

Хэгэгуми фэшьыпкыагэ-
хэу, тильэпкэ кыхэкыгэе
адыгабэу зигугуу дахэкэе,
дэгүкэе ашыгэхэм урысы-
бзэри дэгьюу ашлэхтэгэ, ау
адыгабзэри яхъэтэпмэхын-
гэп. Адыгэмэ «Унэм зыши-
гыаси хасм кло» алыаг. Уянэ-
ятэхэм, унэу укызырхууха-
гээм кыышыпчамылхьэгэе
бзэр зими кыпилхуащтэп.
Бзээ тофи, шэн-шэпхээ хабээ-
хэри сабыим хэзыльхэхэрэр
ны-тихэр арых. Үнэррапшэеу
сабий цыкылм иньдэлфыбзэ
зэхебгэхэу ебгашлэмэ, уры-
сыбзэри дэгьюу ышлэжьыщ.
Ау адыгабзэр зэхээмынхыгэу
кэлэцыкыу ыгыгыпэм, еджа-
пэм яптыр сабыим, урысыб-
закэе зыщыдэгүшыгэхэрэм
адыгабзэр тидэ щишэнэ? Ины-
дэльфыбзэ зымышлэрэц цыф
ныкюо зэрхуурер, ильэпкэ
ифэмэ-бжымэ кызэрэтемы-
хээрэр зышомылофхэм яса-
быйхэм сид кырыкшт?

Узэлпэлткыжьеу, адигэм
ишилеклэхэм уеллыжьем, эдэгээшненеу
мэхху. Ары, бэктэ щылаклэр
нахышшум, нахь псынкэм ылъэ-
ныкюо зэхъокыгэе хуугье. Ау аш
кыкырэп цыфыгээр,
адыгэ шэн-зэхэтэкыхэр, гу-
кэгэй, шулъэгэй чэеунэн-
хэу! Умыльэпкыэ зикультуре
шхъяфым сида имыхун уз-
кыфыклон фаер? Цыф льэпкэ
щылэп дахэрэ, шурэ хэммы-
лэу, ау нэхгырэе заулеки
льэпкыим утегушылэнэу щы-
тэп. Дэгурэ, дэирэ хэти ил,
ау а дэим удихыхеу, зыфеб-

гэдээ пшонгэо хуумэ, о хэт
фэдэу ухура?

Зыбээ ифэшьшошэ шапхъэхэм-
кэ зыгэфедэшьоу ба льэпкы-
хэм кахакырэр? Уимыбзэ
пульэу, уишигыни уигээпэу-
тэу, тэлтээ гуахыдхэр зыдэ-
птыгэу, уигушылакы, уилдэби
кьемуухшумшхуухэу, уильэпкэ
ухэмзагээмэ непэрэ щыла-
кэм деогаштэу кыкырэп.

Щылэнгүй Тхъэшхом кын-
тигыг, цыф пстэуми бзи, ха-
бзи тфихихыг. Ахэр Алахым
итын льаплэх. Убзэрэ уиха-
бзэхэмрэ умыгээлэпшьоу,
шыу умыльэгхуухэмэ, хэта о
узылтытэштыр? Урыс цыф
шумэ ало агу римыхырэм пае:
«У этого человека ни морали,
ни религии». Джары сэ сишо-
шыр, сэшшапе уильэпкэ бгээ-
цыкылмэ узыфэдэштыр.

Непэ сишушилхээр зыфэз-
гээхэрэр тиньбжыкыхэу
емыкыл зеклиаклехэр кызыиха-
фэхэрэр ары. Ныбжыкэе юш-
хэр тилэх абзи агьбэзэрбзэу,
хымабзэми ригушигэхэу, ашькин
уасе фашыжьеу. Джахэр арых
щисэ зытепхын фаехэр. Мий-
хэр адигэ льэпкыим ипкээух,
иухумакло. Щылаклэр сид фэ-
дэу зэблэхуугэ мэхху, щы-
лэнгүйэр maklo. Тэ тыцыфуу,
акыил тилэу Тхъэм тыхыгэ-
хуугэшь, цыфыгээр чэтымын-
нэныр типшээриль.

Зэклэм апэр, Тхъэм гуклэгү-
шым шлошхууныгэ фууны-
нэр ары! Рэзэнгүйэрэ гуклэ-
гүуныгээрэ тхэлтынхэ фае.
Тыкээзыгэхуугэ Алахым
кытилэсэгэе тишилхэу.

афэтшыимэ, щылэнгүэм джыри
тынышшхэр кыыштилэсэн.
Щылэнгүэм пэртээ тышишын.
Джары сиусэхэри зыфэгэ-
хыгэхэр.

О симылэри!

Гунэлгумаклэ зымыш,
Гуфэбэгушур зэхаш.
Зыхээзьтогтээр гуклэгүур —
Си гьаш.
Зыхээслэгэулагэр —
гумэкыр —
Си гьаш.
Кызызмэйлэкэе чэрэр —
Си гьаш.
Сызфызэллэкырэр —
Си гьаш.
Сызэзгэллэлхыэр —
Си гьаш.
Салэ сизгальлэрэр —
Си гьаш.
Кээзмэгээжэхыштыр —
Си гьаш.
О си гьашу мышырши!
Мыпцылсэу усигьаш!
Зэфэшхыафуу узэхаси.
лахь мыгоштуу усигьаш.
Тхъэм льаплэм укыситыг,
Гээшэ нэфуу — сихаф.
Услихыжмэ Алахым —
Стеклыжыгэр — сичыф.
Сельэл кысфигэгүнэу,
Гульйтэу симылэштүгээр.
Сельэл кысфигэгүнэу
Щэлэгэу сизыхэнгүйэр.
Шүшлэ гьогур мыпсынкылайоу,
Гээшэ уахтэм ар ильгэй.
Лээуж дахэм угэдэгэуу

Дэгьюри, дэйри
Тхъэм къельэгьу.

Си гьашу уасэ фээшиш,
Маклэп сапе кыкыгыр.
Сишигээ зыгээдэхэнэу,
Маклэп сишигээ.
Цыфма кысапэссыгээр
Сэри сишигээ, сишигээр.
Тхъэшхом кысипэссыгээр
Ары анахь сишигээр.
Ильэс пчагээ къэзгэшшаг,
Мээз тхъапш аш хэгээшшаг?
Мэфэчээ зафэм кыылотэн,
Охтэ кэлэх щымытын.
Алахь льаплэм ташхыагаа итым,
Игуклэгэу кытлтыгэсэн!
Алахь зафуу тэ тызиим,
Ишулъэгэу кытлтыгэсэн!
О си гьашу мышырши!
Мыпцылсэу усигьаш!
Ти Тхъэм пьаплэм уритын.
Тиуплээгэу кычлэкын.

Шүгээ истэури лэжьыгэошон...

Гүйээ пьагэм сиэтигэуу,
Пшилэ пьаплэм сиэтигэуу,
Дунай пьагэу си Дунае
Сэ сишихыэкэн.
Си гупшысэ сишигэхэу,
Псэлэ фабэр кыспагхохэу,
Дунай пьагэу си Дунае
Сэ сишихыэкэн.
Си гумэкыр сишигэхэу,
Хэти сэ сишигэхэу,
Дунай пьагэу си Дунае
Сэ сишихыэкэн.
Гупык мафэр сишигэхэу,
Гукэлэ дэгүүр сишигэхэу,
Дунай пьагэу си Дунае
Сэ сишихыэкэн.
Гукэлэ зафэм сишигэхэу,
Гукэлэ хофэр сишигэхэу,
Дунай пьагэу си Дунае
Сэ сишихыэкэн.
Тыгы, мази сафэусэу,
Огуу, чыгуу сишигэхэу,
Си Дунае — Дунай пьагэм
Сэ сишихыэкэн.
Хыагьо-шагэр сишигэхэу,
Цыф шэнгүйэр кысльыгэсэу,
Си Дунае — Дунай пьагэм
Сэ сишихыэкэн.
Хыаклэш пьагэм сишигэхэу,

Дунай пьагьор сишигэхэу,
Тхъэм ылашхыэ
сишихыэхэрэм,
Шу сишигэхэу.
Шум ильягээ тетэгьошоп,
Шулаа пстэури пэжьыгьошоп,
Ау Алахым тельэун,
Тигунаххэр тфишэгжун.

Уахьтэр

Гурмышши, гурмышши
Уахьтэм кызыдхы.
Гукэлэхы, гукэдхы
Фаэм плэхы.
Сабий нэфи, жыгээ хафи
Фаэм ихаф.
Узыфай, узфэмый
Ренэу зэрихан.
Уээлэлэхэй, удрэлэлэхэй
Утэмыгэлэхэй.
Укэлэхэдхэй, угохэхэй
Пкэ имышэхы.
Бгэжж жылымэу ом итыгь
Ныбджэгэу дэгэйм сишигэ.
Гүнэгэу благьэм зэгэгэс.
— Сэри elo сэ сишигэ?
— Сид лай усэм сишигэ?
— Ухэтина, гүнэгэу благь!
— Ныбджэгэу горэм уфэмый.
— Цыф халэлхэр огъэпий,
— Дэй пстэуми уралый!
Нэиутэу аш еслуаг.
Сыгу хье ыгъэллаг.
Дэими дэгумэ зэрэлэс.
Мытэрээзэу уаумыс.
Узымусэр хэти фэд?
Пцэу ыусрэр хэт ифед?
Зэхэфаклор хэти фэд?
Зэгэфагэр хэт ифед?
Анахь мысэм дао ешы.
Зимылажьэм ор дешэхы.
«Исэхуаль э сэр кырехы,
Зыщеч хабзэр үрэгэхэй».
Цыф дэир бэрэ мэхьу
Ухумаклом фэмгээсэу,
Ау кыхэкы зымылэхэрэм
лээз закъор фагъэсэсэу.
Тыфэяхэл ар тэлэгүнэу,
Ау кло джары тыхыхэй.
Дэйм дэгүүр кыралэс
Щытхэр фалош агъэшэс.
Бэрэ куагэлэг,
Шым къепсихы.
«Тэмэ пьэшхэр кызыдхуухы
Джы ошопшмэ адэкыгь,
Бгэжж жылымэу
Ом итыгь».

**ХЬАШХҮУАНЭКЬО-ХҮҮТ
Cap.**

«ЭкоЦентрэм» къеты

ПЭЛДЗЫГЭЭ ШЫКЛЭМ ТЕТЭУ

Коронавирусыкээм зызериушомбгүрэр кызэтегэуцогъэним фэш
«ЭкоЦентрэм» иофисхэм уачлэмынхэу, пэлдэзгээ шыклэм тетэу аш
испециалистхэм зэпхыныгэ адьуйэн амал кызэритирэр зэклэмэ
джыри зэ агу кытэгэхэй.

Пыдзэфэ пытэхэм ядэшын зэхъокыныгэу фэхьуу ёэ щы-
лэмэ шъольыр операторын интернет нэклубо ибготэшт, гүшүлэм пае, хэктэри үүсчийнэу зээгэхыныгэ дээшшымэ зы-
шонгхояхэми аш тетэу льэу тхылтыр атын альэхэйт. — Республиктэ шыпсэухэ-
рэм упчэу яэ хуурэм иджэуап «ЭкоЦентрэм» иинтернет нэ-

клубо рагьотэшт, зээгэхыныгэу киэтхэштимэ тхылтыр зэрэгъэпсигхээштэри аш ит. «Контакты» зыфилорэ едзигэхэе упчээр зэрэгтхэрэм имызаклоу, ишкыгээ файлор шылтупшын пльэхэшт. Льэу тхылтыри, нэмийкэу ишкыгээхэри электроннэ шыклэм тетэу кытфагхэхын амал зэклэмэ я. Джаш фэдэу лицевой сче-

«ООО- «ЭкоЦентрэм»
и Адыгэ шъольыр къутамэ
ипресс-къулыкыу

Тиадыгэ кІалэ хэлэжьагъ

Фестивалым иахь шхъяаэ непэ зэфашыжы, кіэуххэм адиштэу дышьэ ыкли тыжын «мышъэхэр» кызыыфагъэшъошагъэхэр къэнэфэштих, ахэр афагоштих. Нэужум етлани мэфи 4-рэ фестивалым хэлэжьагъэ фильмхэр кинотеатрхэм къашагъэлъоштих.

Урысыем ипроектбл фестивалым хэлажьэ. Ахэм анах къарабгъэшын фау специалистхэм зигугу ашырэр Александр Золотухиним ыгъэуцугъэ фильмакл «Брат во всем» зыфиорэр ары. Проектын ихудожественне упчэжьэгъур зэлъашэрэ Александр Сокуровыр ары.

Я 72-рэ Дунэе Берлинскэ кинофестивалыр мэзаем и 10-м кызыэуахыгъ. Ар мэфиш юшт.

Фильмыр кызыытегушийэрээр зэшхэу Андрей ыкли Митя Березинхэр ары. Ахэр летчик хүнхэу щыт, авиационнэ училищим щеджэх. Ятепльэкэ зэфэдэхэми, язеклыаклеки, яшэнки зэтектих. Ау ошьогум зихъэхкэ тлури зэфэгумекъижых, аш кыхэкылкэ яеджэн нахь кыщеклек. Зешитлур кынгыгуабэхэм яуллэх, ахэр зэпачых, ыпекл льекутэх. Роль шхъяаэхэр къэзышыгъэхэр Николай ыкли Сергей Журавлевхэр ары.

Фильмыр зыщтыграхыгъэр Адыгейе икъэлэ шхъяаэу Мыеекуалэ иаэрордом ары. Анах гъештэгъоныр республикэм щыщхэр мыш зэрхэлэлжьагъэхэр ары. Ахэм адыг кілэ закью ахэтигь Аджыр Азэмат. Аш летчик-лейтенантим ироль дэгъу дэдэу кышыгъигь.

Азэмат янэу Гошсими кызыэрэтиуагъэмкэ, фильмым хэлажьэхэрэр мазэм кыклоц хъаклэшту «Эдем» зыфиорэм исыгъэх. Ау кастинг зэрэшчиэм ёжь ышхъяекл щигъозагъэп. Мафэ

горэм Азэмат хъаклэшым ишагу кыдэхьагъэу фильмыр тезыхыхэрэм альэгүүгь ыкли агу рихыгъ. А уахтэм адыгэ кіалэм ыныбжь ильэс 18 хууцтыгъэп. Ау исурэхэр Москва агъэхыгъэх ыкли ыпшээкэ зигугуу къэтшыгъэ ролроп кышынену кыхыгъ.

— Мазэм кыклоц ти-хъаклэгъэр артистхэм джы кызынэсыгъэми агу тыкъэ-кыжы, кытфатхэх. Мыеекуалэ щагъэкогъе уахтэр шүүкэ агу кынэжыгъ, — ёло Гошсими.

Гъештэгъон дэдэр мы фильмым роль кыщызышыгъэ пистуми профессиональнэ артист зэрхэмтыр ары. Режиссерыр зерегупшиягъэмкэ, аш фэдэ шыклер ыгъэфедэмэ, фильмым цыфхэм нахь туригъошу афэхьущт.

— Мы проектышном сшогъештэгъонену сыхэлэлжьагь, джы кызынэсыгъэми мы мафэхэр, роль зэфэшхъяфхэр къэзышыгъэхэр сцыгъупшэхэрэп. Аш фэдэ проектхэм джыри сахэлэжъянэм си-фэхъязыр, кинор си-

щынэхыгъе кыхеуцаагъеу сэлъите, — ёло Аджыр Азэмат.

Александр Золотухиним ыгъэуцугъэ фильмэу «Брат во всем» зыфиорэм фестивалым изэхэшаклохэм осэшлу кыфашынену тищэгугы. Аш

хэлэжьагъэ Аджыр Азэмат тапекли гъэхъэгъэшшүхэр ышынхэу, ыгу рихыгъэ актер сэнххятым гухахьо хигъотэнэу фэтэо.

**Зыгъэхъазырыгъэр
ТХЬАРКЬОХЬО
Адам.**

Адыгэ шхыныгъохэр

Щыпсыхэр

Ыпекл къэтогъагь адигэхэм яланэ плэу зэрэзетырафырэр: мафэ къэс ашыре ыанэр, хъаклэ ыанэр, нысэшэ ыанэр ыкли хадэлус ыанэр. Сыд фэдэрэ ыани къеклоу аллытэштыгъэхэм ашыщ лы щыпсыр. Щыпсыклэ зэфэшхъяфафу шъэ фэдиз адигэхэмкэ тил.

Бжъэдигъу щыпсыр

Ишыклагъэхэр: лэпс (тхъачэт лэпсыр анах дэгъу) литрэ 1,5 — 2, тхъужьожьигъэ гр. 300, бжыни шхьи 2, щыбжый хаджыгъэ джэмшхышихьи 2, коц хаджыгъэ джэмшхышихьи 2,5-рэ, бжыныф щыбжу (шхъадж зыфаем фэдиз).

Щыпсыр зэрэшиштийр

Щыпсыр зыхэлшикыщт лырт огъажьо. Лэпсыр хазыр зыхыклэ, щуаным тхъужьожьигъэ иольхъэ, зыткылэ, бжыныр жгээзу улкэштагъэ хэотако, гъожы мэхъуфэ къэгажьэ. Нэужум коц хаджыгъэ хэотако, тхъур кыкледзыифэ кытогъажьэ, өтланэ щыбжыйр, щыпсырхэр, бжыныф щыгъур

хэолхъэх. Мыш дэжими тхъур кыкледзыифэ огъажьэ. Нэужум мэкэ-маклэ лэпсыклэ зэклоутыжы. Кытежжохымэ нахь лужуу зэрхууцтыр кыдэлтийтээ, щыпсыр хазырьр нахь плаукэу зэклоуты. Лэпсыклэ зызэлэуутыжьирэ ужым такыккыи 7 — 10 горэм щыпсыр кытебгъэжжохын фае. ыанэм кытебгъэшүүнэу лагъэм ибгъахъомэ, зыгу рихырэм щыбжий дагэш тирекл.

Дэшхо щыпсыр

зэрэшиштийр

Натрыф хаджыгъэм хэшькыгъэ пэстэ фабэм дэшхо хаджыгъэр хэтэштийр. Нахын

пэм дэшхор мыжъюкэ агуштыгъэ. Аш фэдэу пшымэ, дэшхом дагъэр нахь кыкыидзыштийгъ. А дагъэри пэстэ-дэшхо зэхэгъэхъягъэм хаклэштийгъэ. Джы электошхъал цыкхуэм къадэбгъэкырэ дэшхом дагъэр кыкыидзырэп. Аш пае тхуу тэлкүү хэолхъэ. Нэужум бжыныф щыгъу, бжыныф щытлагъ, щыбжий хаджыгъ, щыпсырх, къон хаджыгъ, ацыбрэ (къон хаджыгъэ лъэпкхэм ашыщ) хэотакох, щыпсыр илужууцэ фэдэ мэхъуфэ лэпс тэлкүү хэоклэ, зэклоуты. Лагъэу зэрэхъэхъоштым лы иольхъэ, аш

дэшхо-пэстэ зэхэшьхъагъэр тоеклэжы, щыбжий дагэкэ огъэдахэ.

Мы щыпсыр нэмэки щыпсыхэм афэмидэу ишшүгъэки изэхэлтийкэли гъештэгъоны. Псынкэлэу угъэшхэкы.

Картошкэ щыпс

Ишыклагъэхэр: картошкэ щытэгъэ гр 500, чэт гъэжуагь, лэпс лит. 2 (четымрэ картошкэмрэ зыхэгъэжукыгъэр), тхъужьожьигъэ гр 300, бжынышхъ, щыбжий хаджыгъэ джэмшхышихьи, коц хаджыгъэ джэмшхышихьи 3, къон хаджыгъэ шайджэмшхым ыныкью.

Картошкэ щыпсыр зэрэшиштийр

Бжыныр огъэлбжъэ, картошкэ щытлагъэр (пюре) аш хэогъэлбжъэ, лэпсыклэ зэклоуты, коц хаджыгъэр, шхъадж фэу лагъэр горэмкэ, лэпсыклэ зэклоуты. Лэпсэу къажкорэм, лужуу ар мэхъуфэ, мэкэ-маклэ хэоклэ. Такыккыи 7 — 10 горэм машо маклэ къэгэлпоркы. Картошкэ щыпсыр хазыр

**Къэзигъэхъазырыгъэр
ТХЬАРКЬОХЬО
Аминэт.**

ГУЩЫЛЭГҮҮ АФЭХҮҮГҮҮ

Мы мафэхэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щеджэрэ студентхэм республикэм икъэлэ шъхьаэ ипрокурор илэпилэгъоу Беданэкъо Пщимафэ гущылэгъу афэхүүгъу.

Ныбжыкъехэр анахъэу ныбжыкъехэр улчэхэм Беданэкъо Пщимафэ къатегуцьыагъ. Мы аужирэ лъэхъаным бзэджэшлагъехэм япчагъагъ нахыбэ зэрэхүүгъэр, Адыгэим анахъэу щызэрхъэхэр ынаэ атыридзагъ. Гъепцлагъэ хэлтээ карточехэм ахьщэ зэрарахыр, аш къыхекъыкэ финансэм ягъэзекон хэшык ин фуулэн зэрэфаэр къыуагъ.

Умынэлосэ телефон номер къитеомэ, къэмийтимэ нахышу, уадэгүүшилэнэу ебгъэжьагъами, ыпэ рапшлэй рэхъатныгъэ

къызыхэбгъэфэн фае, бандым икартэ иреквизитхэр, пин-кодыр япло е смс-кэ афебгъэхы зэрэмынхүүштийр прокуратурэм иофышэ студентахэм къарыагъ.

Джаш фэдэу апшьэрэ еджалпэйм ипроректорэу Брант Мурат ныбжыкъехэм гущылэгъу къафэхүүгъ. Цыфыбэ зыщызэрэугъоирэ чылгэхэм узэрэшызкоштийр, бзэджэшлагъэ зэзыхъагъехэм пшъэдэкъижэу арагъэхъяхэрэ къафиолтагъях. Сакыныгъэ къызыхагъэфэнэу къарийагъ.

ДЕЛЭКЬО Анет.

АР-м ипрокуратурэ къеты

ЯФИТЫНЫГЪЭХЭР ЗЭТЫРАГЬЭУЦОЖЬЫГЪЭХ

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием ипрокуратурэ фэгье-хыгъ» зыфиорэм ия 22 — 35-рэ статьяхэм къызэрагъэнафэрэмкэ, УФ-м ипроцессуальне хэбзэгъэуцугъэм тетэу прокурорыр хыкуумым зыфегъазэ ыкыи тофым изэхэфын хэлажьэ.

Прокурорыр гражданскэ ыкыи административнэ хыкуум зэхэфынхэм ахэлжээним фэшлъэу тхылтымкэ хыкуумым зыфигъээн фае.

УФ-м и Апшъэрэ хыкуум иеллыкъекэ амьгъэунэфыгъэ купым къыхеубытэ хыкуумым унашо ышыным фэшл бгъэу-нэфын умыльэкъыщт цыфхэр

ыкыи тофым изэхэфын епхыгъэу даом ыльэныкъокэ хыкуумым изэхэфын къыхэлжээнхэ зымыльэкъыщтхэр.

Амьгъэунэфыгъэ купхэм дэотхыльхэр къатынымкэ яфитынгъэхэр АР-м ипрокуратурэ къеухумэх. **Аш хэхъэх:**

— сэкъатныгъэ зиэхэр социальне инфраструктурэм ипсэуа-

лъэхэм перьохуу ямылэу якъоллэнхэмкэ яфитынгъэхэр къеухумэгъэнхэр;

— тыкъээзыуухъэрэ дунаим икъээухумэнхэм хэуукъоногъэхэр дэгээзыжыгъэнхэм пав амьгъэунэфыгъэ цыф купхэм яфитынгъэу аукъуагъэхэр зэтгээуцожьыгъэнхэр;

— гъогурыкъоныр щынэгъон-

чъэнэу щытыным, автомобиль гъогхэм гъэцэкъёжынхэр яшыллэгъэнхэм ыкыи япсауныгъэ изытэлтыгъэу транспортыр зэрэфэнимкэ гъунапкэ зиэхэм альэныкъокэ щылэшапхъэхэр гъэцэкъёгъэнхэр;

— зыныбжэ имыкъуугъэхэр гъэсэнгыгъэ учрежденихэм щынэгъончъэу ащиэнхэмкэ амалхэр ятыгъэнхэр ыкыи яфитынгъэхэр къеухумэгъэнхэр, нэмэгдэхэр.

Прокурорхэм яшыагъэкъэ псы псэуальэм ыкыи аш инэпкь зэрэфаеу екъоллэгъэнимкэ зипчагъэ мыгъэнэфэгъэ цыф купым ифитынгъэ зэтгээуцожыгъэ хуугъэ.

Чыгу яхьым ишэфын-щэжын зэзэгыныгъэм зэдаохэ-

рэм альэныкъокэ прокуратурэм къытыгъэ дасм хыкуумым дыригъештагь, зэзэгыныгъэр зэкигъэкъожыгъыг ыкыи къызэтиригъеуцугъагь.

Мы зэзэгыныгъэр хэбзэгъеуцугъэм зэрэпэшүеукорэм фэгъэхыгъэ зэфэхыысжъеу прокурорым ышыгъэм хыкуумым дыригъештагь. Прокурорхэм тофэу ашлагъэм ишлүгээкэ чыгу яххэр муниципалитетым ратыжыгъэх.

Автомобиль гъогхэм ягъэцэкъёжын, япсауныгъэ изытэлтыгъэу транспортыр зэрэфэнимкэ гъунапкэ зиэхэм, зыныбжэ имыкъуугъэхэм яфитынгъэхэр къеухумэгъэнхэм альэныкъокэ прокурорхэм ядохэм хыкуумхэм адьрагъештагь.

САКЫНЫГЪЭ КЪЫЗЫХЭЖҮҮГЬАФ

Бзэджашлэхэм амьгъэунэфыгъэ телефон номерхэр къызфагъэфэдээ, цыфым имыльку арест зэрэтиральхъагъэр зэрэтихэгъэ «смс-р» афагъэхыгъэу къыхэкъы. Къэбар шыпкъэр зымышлэрэр аш хигъеу-къон ыльэкъыщт.

Хыкуум приставхэм я Федеральнэ кулыку и Гъэланшлэлэ Адыгэим щылэм шъущегъэгъуазэ: шуумыльтуу-

щэр рабын альэкъыщт. Хыкуум приставхэм ялофшлэн мы къэбарыр зыкы епхыгъэн.

Хыкуум приставхэм шуумыльэныкъокэ тоф къызэуахыгъэу щытмэ, шыузыгсэурэ чылгээлэм елтыгъэу, Гъэланшлэлэ иотделхэм зафэжьуугъэзэн, шуумыльтуу амал шууил.

Джаш фэдэу мобильнэ пкыгъохэм афытегъэпсихъэгъэ приложениу «ФССП-м» е сер-

висэу «Банк данных исполнительных производств» зыфиорэм яамалхэри къызфэжьуутэфедэнхэ шуульэкъыщт.

Цыфым чылфэу тельимкэ системэм къэбар игъэкотыгъэ къышууитищт: чылфэ зытэльим цылэрэ ыльэкъуацэрэ, документын иномерыр, чылфэр зыфэдизыр, тофыр зэхээзыфыре хыкуум приставхэм ячылпэ отдел зыдэштийр, хыкуум пристав-гэцэклаклом ыцл, ыльэкъуац.

Арышь, мыш фэдэ «смс» къызышьуулыкъекэ сакыныгъэ къызыхэжүүгьаф, шумышхъахэу къэбарыр шууупльэкъу.

Хыкуум приставхэм зафэжьуутэфедэн альэкъыщт.

(Тикорр.)

Дзюдо

Миланэ спортымкэ мастер хъугъэ

Москва дзюдомкэ зэлүүгэхийн щуугаагаа хъульфыгэхэр, бзыльфыгэхэр ахэлэжьагаа.

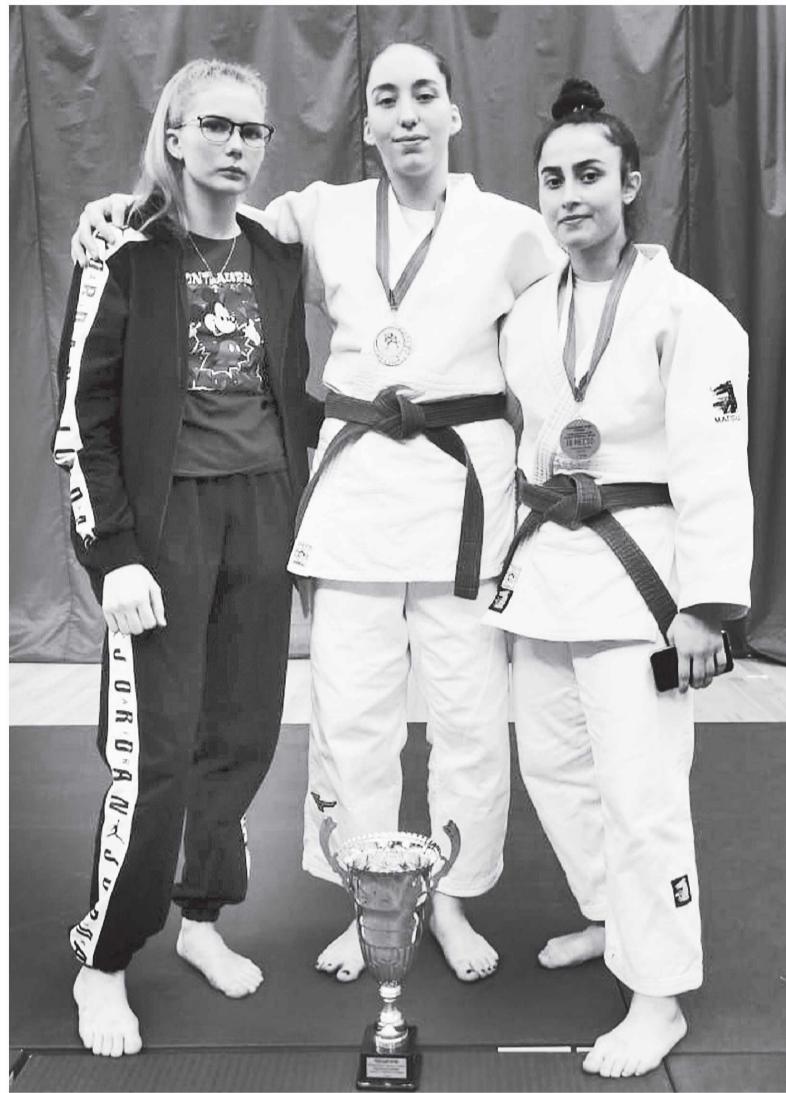
РСФСР-м изаслуженнэ тренерэй Ю. А. Зайцевым фэгъэхыгээ шлэжээ зэнэкъокуухэр ильэс къэс Москва щизэхажэх. Хэгъэгум ишольтыр 31-мэ ябэнэкто 265-рэ зичээзу зэлүүгэхийн ахэлэжьагаа.

Адыгэ Республика м изаслуженнэ тренерэй Нэпсэу Бислан ыгээсэрэ Татьяна Шаталовар Урсылем дзюдомкэ ихэшыпкыгээ команда хэт. Москва щиклоогээ зэлүүгэхийн Т. Шаталовам кг 52-рэ къэзыхажэхэр якуп медаль къышынэу хъугъэп, я 5-рэ чыпээр къифагъэшьошагаа. Арэу щитми, илэпэлэсэнэгээкэ къахагъэшыгээ, тренерхэр къыштхъугъэх.

Хъакэко Данэ, кг 57-рэ, ящэнэрэ чыпээр къифагъэшьошагаа. Мигу Миланэ, кг 70-рэ, апэрэ чыпээр къидихыгээ, Урсылем спортымкэ имастер хъугъэ. Адыгэ къэралыгээ университетын и Мыецкыопе къэралыгээ гуманитарнэ-техническэ коллеж Мигу Миланэ Ѣеджэ, тигуапэу тыфэгушо, игэхэгъэхэм ахигъэхьонуу фэтээ.

Урсылем изаслуженнэ тренерэй Беданыкъо Байзэтрэ Адыгэ Республика м изаслуженнэ тренерэй Татьяна Шаталовар Урсылем дзюдомкэ ихэшыпкыгээ команда итринер шхьалэу Мерэм Сайдэрэ япащэх Мигу Миланэрэ Хъакэко Данэрэ.

Сурэтым итхэр: зэнэкъокуум хэлэжьагъэхээ Татьяна Шаталовар, Мигу Милан, Хъакэко Дан.

Гандбол. Суперлига

ЕшІэкІешІум гъэхъагъэр къызыдехьы

«АГУ-Адыиф» Мыецкуапэ — «Уфа-Алиса»
Уфа — 25:23 (12:11).
Мэдээлэл и 12-м АР-м испорт Унэшхуу Кобл
Якубэ ыцэ зыхырэм щизэдешлагъэх.

«АГУ-Адыиф»: къэлэпчэйтээр: Ламзина — 1, Баскако-ва; ешлаклохэр: Клименко — 3, Краснокутская, Никулина — 1, Кириллова — 1, Колодяжная

— 1, Мещерякова — 4, А. Морозова — 5, Кузевалова — 4, Казиханова, Казанджян, Поршина — 1, Краснова — 3, Кобл — 1.

Къатхэхэрэй яшюшэрэ редакцием иепллыкіхэмрэ зэтэмыфэнхэ альэкшт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Зэхээшагъэр
ыкчи къыдэзыгъээгъэр:

Адыгэ Республика м лъэпкъ йофхэмкээ, Иэкыб къэралхэм ашы-псэурэ тильэпкъэгъухэм адыярээ зэпхыныгъэхэмкээ ыкчи къэбар жууцэхэм иамалхэмкээ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыецкуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхыэр А4-кээ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчагъэкээ 5-м емыхъухэрэй ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлжээ, шрифтээр 12-м нахь цыкунэ щигтэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэлэгъэжээжийнхээ.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:
Урсылем Федерацием хэутын йофхэмкээ, телерадиокъетынхэмкээ ыкчи зэлэгъээ Исынкээ амалхэмкээ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэгъээрэшан, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаушыхъатыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыецкуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкіэмкі
пчагъэр
4646
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 297

Хэутын узшыгъэхтэхэнэу щит уахтэр Сыхытэр 18.00
Зышаушыхъатыгъэхэе уахтэр Сыхытэр 18.00

Редактор
шхьалээр
Дэрэ Т. И.

Редактор шхьалээр
игуадзэр
Мэцлээкъо С. А.

Пшъэдэгъыж зыхырэе секретарыр
Тхъаркъохъо А. Н.

Зэфэхъысыжыр

Къэлэпчэйтээр Д. Ламзина
ешлаклохэр анахь дэйбо къыхажыг.
— Ламзина, Мещеряковар, Красновар, Колодяжнаяр, Кли-

менкэр тиешлаклохэм къахэзгээшыхээ сшлонгыу, тафэрэз, — къытиуагь Александр Реввэ. Тиухъумаклохэр цыхъэшлэгъоу зэршлагъэхэм тигъэгушуагь, теклонгыгээр къидэтхыг.

ЕшІэгъухэр

Суперлигээ хэт гандбол командахэр зэршлагъэхэр ээтэгэшшэх.
«Ростов-Дон» — «Астраханочка» — 28:24, «Лада» — «Кубань» — 31:29, «Динамо» — «Луч» — 27:21, «Ставрополье» — «Уфа-Алиса» — 25:30.

ЧыпІэхэр

Купэу «А-р»

- ЦСКА — 28
- «Ростов-Дон» — 26
- «Лада» — 19
- «Астраханочка» — 10
- «Звезда» — 6
- «Кубань» — 5.

Купэу «Б-р»

- «Динамо» — 28
- «Университет» — 19
- «АГУ-Адыиф» — 14
- «Ставрополье» — 14
- «Луч» — 10
- «Уфа-Алиса» — 7.

Мэдээлэл и 18-м «АГУ-Адыифыр»
Ставрополь щешлэшт.